

- 1 M a) huzel, hozel (h $\dot{z}$ el)
b) huďidlo (-zd $\dot{z}$ -), hoďidlo (h $\dot{z}$ -)
- 2 Obě položky byly představeny už na lexikálních mapách v ČJA 3. Nesledujeme zde pravidelnou středomoravskou změnu *u > o* (*hozel, hodidlo*), neboť tu postihují mapy zaměřené jen na ni, viz ČJA 5, 58 kupuju.
- 3 Protetická hláska *u* uvedených slov je soustředěna na území střm. dialektů. Není realizována na Litovelsku a v jejich vých. okrajovém pruhu. U slova *hudidlo* má poněkud větší rozsah; na jihu se totiž vyskytuje až po hranici vm. dialektů.
- 4 a) — b) **udidlo** (pol. *węzidło*)
- 5 —
- 7 Protetickou souhlásku *h-* máme doloženu též ve výrazech *houvar* (záp. Morava a záp. Čechy), *hušák* (střední Morava), *hourabky* (Plzeňsko), *houborek* (již. Plzeňsko). Žádné z uvedených slov nepostihuje celý region realizace protetické hlásky, jak jej známe z jiných výrazů, protože příslušné lexémy se vyskytují na menším území, než je území proteze.

Bh

- 238 a) **uhlí** (ČJA 5, 44c, ČJA 5, 55) — *mapa s. 345*
b) **umřel** (1944)
- 1 M a) hu $\dot{h}$ lí (ho-, h $\dot{z}$ -) — uhlé
b) hu $\dot{m}$ řel (homřel, homřél, h $\dot{z}$ -), humříl
- 2 Různé další fonetické varianty obou slov ponecháváme stranou.
Krácení koncového *-í* u slova *uhlí* srov. na mapě ČJA 5, 44, k podobě *uhlé* (s nezúženou koncovou samohláskou) srov. též ČJA 4, 8 zelí.
Dloužení kmenové samohlásky u slova *umřel* lze sledovat také u položky ČJA 4, 369 utřel.
- 3 Podoba *huhlí* pokrývá široký pruh vedoucí zhruba od Litovle přes Brno, Moravský Krumlov až na záp. Znojensko.
Téměř stejné území patří slovesnému tvaru *humřel* (*homřel, homřél*). Podoba s protetickou souhláskou je v tomto případě navíc na Chodsku a Stříbrsku. Zde má obměnu *humříl*.
Do oblasti podob s protetickým *h-* běžně pronikají vlivem spis. jazyka podoby *uhlí, umřel*. Tyto dubletní varianty jsme na mapě nepostihovali.
- 4 a) **uhlé** stč. *i uhlí*, sloven. *uhlie* (pol. *węgiel*) b) **humřel** dluž. *humřel*
- 5 —

Bh

- 239 a) **úzký** (1270) — *mapa s. 347*
b) **u** (předložka) (2539)
- 1 M a) hu $\dot{s}$ kej
b) hu, ho (h $\dot{z}$)
- 2 Na mapě jsou zakresleny dva výrazy dokládající protezi. Menší teritoriální rozsah má podoba *hu* (*ho*), tj. předložka *u* s protetickým *h*, varianty adjektiva *úzký* s protetickým *h* pokrývají na Moravě území větší. Další hláskoslovné obměny opomíjíme.
- 3 Protetická hláska *h* u slova *úzký* zabírá téměř celou oblast střm. nářečí, na západě však přesahuje ještě do přechod. nářečí česko-moravských, na východě zase nedosahuje až k hranicím vm. dialektů. Není na Litovelsku, Prostějovsku, Kroměřížsku a Holešovsku.
Předložka *u* s protetickým *h* (*hu, ho*) pokrývá opět střední pruh střm. dialektů (Boskovicko, Brněnsko, Moravskokrumlovsko a sz. Znojensko), navíc je ještě v záp. Čechách: tam je omezena na Chodsko.